

SARS E SA NTŠE E ŠOMA LE GE MOGWANTO O SA TŠWELAPELE

25 Mei 2022 – Ba Ditirelo tša Motšhelo tša Afrika Borwa (SARS) ba lemogile gore mekgatlo ya bašomi e kgethile go tšwelapela ka mogwanto wa mošomong le ge SARS e lekile ka maatla go efoga mogwanto wa boipelaetšo bja bašomi. SARS e holofela gore neo ya yona, yeo e a sa kago ya amogela karabo ka mabapi le yona, ke ye kaone kudu go lebeletšwe maemo a kgatelelo a ekonomi ya leago yeo naga e lebanego le yona. SARS gape e kgaoletšwa ke ditlabela tšeo e nago le tšona go tšwa go kabelo ya ditšhelete.

Khomišinare wa SARS Mrn. Edward Kieswetter o boletše gore, “Ke tloga ke kwešiša le go thekgana le ditlhotlo tša ditšhelete tšeo di lebanwego ke bašomi ba rena ba ka SARS, gammogo le bašomi ka moka mo nageng. Kudu, maAfrika Borwa, go akaretšwa dimilione tšeo di sa šomego, tšeo di amegilego gampe ke maemo a gabjale a ekonomi. SARS ke kotse ya setšhaba ka bophara gomme maikutlo a go se thakgale a tloga a kwešišega, kudu ge ba ka akanya gore maemo a gabjale ga a laetše go fetoga go se go ye kae. Bašomi ga ba tlogele mešomo ya bona fela ka lebaka la gore se se ama ditšhelete tša bona ka fase ga maemo a kgatelelo. Re swanetše go kwešiša gore, ge bašomi ba šaparegile ba gopola gore go gwanta ke mokgwa wo o ka dirago gore dinyakwa tša bona di kwagale.

Khomišinaere o tšwetše pele ka gore: “SARS e lemoga ditokelo tša molaotheo tša bašomi tša go gwanta le go tlhagiša dinyakwa tša bona go ya ka dipeelano tša semolao. Mošomo o mogolo wa SARS o swanetše go tšwelapele gomme re tla leka ka maatla gore re lekanetše ditlamorago tša mogwanto gore maikarabelo a rena a go fana ka ditirelo tše bohlokwa go balefela motšhelo le go koleka ditseno ka moka tša metšhelo yeo e lebanego.

Ditseno tše ke tšona tšeo di lefelago megolo ya bašomi ba mmušo gape e fana ka ditlabela tše di hlokegago go fana ka ditirelo le dithoto tša setšhaba. Mošomo wa SARS o dira tšwetšopele gape o kgontšha Mmušo go aga le go tlhotheletša kgolo ya ekonomi le tšwetšopele ya leago ya dikgatlhego tša maAfrika Borwa.”

SARS e rata go bega gore letšatši la mathomo la mogwanto le sepetše ka thelelo, ntle le bosodi, gape re leboga bašomi go tlhagiša ditokelo tša bona, mola ba hlompha ditokelo tša ba bangwe

le go obamela molao. Ka lebaka la ditirelo tše dintši tšeo di abelwago ka inthanete, ditshepetšo tša mošomo ga se di šitišwe. Mo matšatšing a mmalwa ao a latelago, re tla tšwelapele go lekola tšwetšopele ka diofising tša Makala. Wepsaete ya rena e tla tšwelapele go tlhagiša dikeletšo tša bjale go setšhaba le ka fao setšhaba se ka amanago le SARS go phethagatša boitlamo bja bona bjo bo hlokegago.

Balefela motšhelo ba eletšwa gore ba leke ka maatla go efoga go tla diofising tša SARS.

Ditshepetšo tša khasetomo ka go boema bja go tsena, kudu mellwaneng, ga sa nka gwa ba le ditšhitišo tše kgolo. Diposo ka moka tša khasetomo di šoma gabotse ntle le maphekgo ka lebaka la megwanto ya bašomi. Khasetomo ya ka SARS e tla tšwelapele go ithekga ka tirišanommogo ya dietšensi tše dingwe tša Mmušo go ralala le diposo ka moka tša mellwane, kudu go tšwa ka go Ditirelo tša Maphodisa tša Afrika Borwa go tišetša gore ditshepetšo di a kgatlampana.

SARS e hlaloseditše bašomi gore molawana wa “ge o sa šome, ga o lefelwe” o tla dirišwa. Ka fao e eletša ketapele ya yunione go fana ka karabo ya semmušo mabapi le neo ya yona ya moragorago ya go fediša morero wa bašomi, wo o sa holego motho. “Ke eletša ketapele ya bašomi”, gwa tšwelapele Khomšinare Kieswetter, “go amogela tšhišinyo ya rena. Ke tloga ke kgonthiša gore ke bokaone bjo re ka bo dirago ka fase ga maemo a gabjale a kgatelelo. SARS e tloga e se na ditlabela tša go fihlelela kgopelo ya bašomi ya *CPI plus 7%*. Ke tloga ke kwešiša gore neo ya rena ga se seo bašomi ba se nyakago, eupša e fana ka kgonagalo ya go rarolla maemo a gabjale a mogwanto ka nako yeo bašomi ka moka ba tirelo ya setšhaba ba amegilego.”

O phethile ka gore, “Re lemogile gore mo mengwageng ye mmalwa ya go feta megolo le dikholego ga se di oketšwe go ya le enfleišene. Mo nageng yeo e lebanego le tlhokego ya godimo ya mešomo le ditlhotlo tše dingwe tše ekonomi ya leago, bašomi ba SARS ba šetše ba na le sekhurithi ya kabelo ya semola, gammogo le megolo ya go nyalelana le mmaraka le dikholego. Neo ye, mola e sa fane ka dinyakwa tša bašomi, e tla fana ka kimollo go fokotša kamego ya maemo a gabjale a ekonomi. Menyako ya ditherišano e tla dula e bulegile gomme re tloga re ikemišeditše go šoma le bašomammogo ba rena go leka go kaonafatša boleng kakaretšo bja bašomi ba rena.”

SARS e ipiletša go bašomi gore ba gwante ka khutšo gomme ba hlomphe melao ya megwanto bjale ka ge e beetšwe ka go Melao ya CCMA ya go Phiketa yeo e phatlaladitšwego.

Go hwetša tshedimošo enngwe, ka kgopelo ikgokaganye le SARSMedia@sars.gov.za

BOFELO